

BEŞİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE DERSİ KONUŞMA BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF TURKISH LANGUAGE SPEAKING SKILLS OF FIFTH GRADE STUDENTS

Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR¹ ve Cihangir DOĞAN²

Özet³

Bu çalışmada 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi konuşma becerilerinin ne düzeyde olduğu ve konuşma becerilerinin öğrencinin cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu çalışma, var olan durumu saptamayı amaçladığından genel tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir. Araştırmanın örneklemini Bağcılar, Bahçelievler ve Bakırköy ilçelerindeki devlet okullarında öğrenim gören 469 beşinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Öğrencilerin konuşma becerilerinin ne düzeyde olduğunu belirlemek için konuşma becerilerini değerlendirme ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalama ve standart sapmaları belirlenmiştir. Öğrencilerin konuşma becerilerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nden aldıkları puanların genel ortalamalarına göre konuşma becerilerinin göreceli olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nin “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” ve “Konuşma Kurallarını Uygulama” alt

1 İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, hatice.bayraktar@izu.edu.tr

2 Marmara Üniversitesi, cihangir.dogan@marmara.edu.tr

3 Bu çalışma Adnan Menderes Üniversitesi’nde 23 - 25 Mayıs 2013 tarihinde XII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu’nda bildiri olarak sunulmuştur.

boyutundan aldıkları puanların ortalamasına göre göreceli olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Kızların “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nden aldıkları toplam puanlar, erkeklerin konuşma becerileri toplam puanlarından daha yüksek çıkmıştır. Kızların “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nin hem “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme”, hem de “Konuşma Kurallarını Uygulama” alt boyutundan aldıkları puanlar, erkeklerin puanlarından daha yüksek çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Konuşma Becerisi, Türkçe Dersi

Abstract

This study aims to determine at what level 5th graders have Turkish language speaking skills and whether the speaking skills differ according to gender. This study is organized according to general screening model to determine the existing situation. The research sample consists of 469 fifth grade students studying in government schools Bağcılar, Bahçelievler and Bakırköy districts. The validity and reliability studies are conducted using “Speaking Skills Rating Scale”. The level of students’ speaking skills are determined by the speaking skills assessment scale scores arithmetic mean and standard deviation. The Mann-Whitney U test is performed to determine whether the speaking skills of the students differ by gender.

In this research, it is observed that the speaking skills are at relatively high levels compared to general average scores obtained from “Speaking Skills Rating Scale”. Students have relatively high scores in the subscales of “Expressing yourself verbally” and “Speech Application Rules” compared to general average scores of “Conversation Skills Assessment Scale”. The total scores of female students at the “Speaking Skills Rating Scale” is higher than the male students. Also, the female students have higher scores than male students in the in the subscales “Self Expression Verbally” , and “Speech Code of Practice” of the “Speaking Skills Rating Scale”.

Key Words: Speaking Skills, Turkish Course

Giriş

Konuşma yaşamın belirli bir bölümünde başlayıp biten bir etkinlik değil; yaşamın her anına ve alanına yayılan bir etkinliktir. İnsan bütün yaşamı boyunca duygularını, düşüncelerini, hayallerini vs. en çok konuşma yolu ile ifade eder.

İnsanı yeryüzündeki diğer varlıklardan tamamen ayıran, insana has en temel özelliklerden biri olan dil, barındırdığı beceriler içinde en çok konuşma becerisiyle kendini yansıtır. Çünkü insan, tek başına yaşayan bir canlı değildir ve çevresindekilerle iletişim halindedir. İlk insandan günümüz insanına kadar iletişim kurmak için pek çok araç kullanılmış olsa da en etkili iletişim aracı konuşmadır. İletişimin sağlıklı kurulabilmesi her bireyin konuşma becerisinin gelişmesine bağlıdır. Konuşma kazanılabilen ve geliştirilebilen bir beceridir.

Konuşma öncelikle düşüncenin aktarılması ile varlık kazanmıştır. İnsan, var oluşundan bu yana düşünce ve duygularını ifade etmek istemiş, bu isteğini konuşma yoluyla gerçekleştirmiştir. İnsanların duygu, düşünce ve ihtiyaçlarını karşısındakilere anlatma eylemi olan konuşma, bireyin toplum içinde yaşamasının bir sonucudur.

Konuşma, dil aracılığı ile gözlemleri, düşünceleri, duyguları ve bilgileri anlatma işlemidir. Konuşma, evde, okulda ve sosyal ilişkilerde kullanılan temel bir beceridir. Bu beceriyle duygu ve düşünceler aktarılmakta, bilgi ve deneyimler paylaşılmaktadır (Öz, 2005, s.30).

Konuşma duygu, düşünce ve dileklerin görsel, işitsel öğeler aracılığı ile karşımızdakine iletmek, açıklamak, dışa vurmadır (Taşer, 2000, s.27). Konuşmayı, “Düşünce, fikir, duygu ve hayallerimizi, dinleyicilerimize iletmek için, kelimeleri iyi seçebilmekten, ses ve vücut hareketlerimizden yararlanmak” olarak ifade edenler (Kantemir, 1997, s.51) olduğu gibi; “Konuşma, insanın kendisini, sağladığı birikimlerden de yararlanarak kusursuz bir söz diliyle dinleyicilere yansıtmasıdır (Ağca, 1999, s.71).” biçiminde açıklayanlar da vardır.

Konuşma kavramı ile ilgili tanımlar incelendiğinde, hepsinde de duygu, düşünce ve hayallerin kolay, anlaşılır ve etkili bir biçimde aktarılmasının önemi vurgulanmaktadır. Bu nedenle toplum hayatının her alanında nitelikli konuşma becerisine sahip olmak önem taşımaktadır. Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde iletişim sınırları neredeyse ortadan kalkmaktadır. Dolayısıyla sağlıklı ilişkilerin kurulabilmesi için kişinin konuşma becerisini en üst seviyeye çıkarması gerekmektedir.

Konuşma düşüncelerin, duyguların ve bilgilerin seslerden oluşan dil aracılığıyla aktarılmasıdır. İnsanlar arası en önemli iletişim ve etkileşim aracı konuşmadır. Konuşmanın dört niteliği vardır (Demirel, 2003, s.90):

1.Konuşmanın fiziksel niteliği: Konuşma ses dalgalarının boşlukta yayılması ile gerçekleşen bir süreçtir.

2.Konuşmanın fizyolojik niteliği: Konuşma, insan bedeninde var olan beyin, sinir sistemi, akciğerler, ses telleri, küçük dil, büyük dil, damak, dudaklar ve dişler gibi organların dengeli bir uyum içinde işbirliğiyle gerçekleşen bir süreçtir.

3.Konuşmanın psikolojik niteliği: Bu noktada anlambilim (semantik) devreye girer. Anlambilime göre, biz kavramların kendileri üzerinde değil, o kavramlara ilişkin kendi deneyimlerimiz üzerinde düşünüp konuşuruz. Bu bakımdan konuştuğumuzda dış dünyanın kendisi üzerinde değil, doğrudan doğruya dış dünyaya ilişkin kendi tepkilerimiz üzerinde konuşuruz.

4.Konuşmanın toplumsal niteliği: Konuşma toplumsal yaşamın bir ürünüdür. İnsanoğlu birlikte yaşamaya başladığı andan itibaren bir şekilde iletişim kurma ihtiyacı hissetmiştir. Konuşma, dil kullanılarak iletişim kurma yoludur.

Dil becerileri arasında sosyalleşme ile ilgisi en çok olan beceri “konuşma”dır. Bu yüzden “*konuşma becerisinin gelişmesi psikoloji, sosyal psikoloji, davranış bilimleri, iletişim bilimleri gibi bilimlerle doğrudan ilişkilidir*” (Ünalın, 2007, s.2-3). Konuşma eğitimi aynı zamanda sosyalleşme eğitimi anlamına da gelmektedir. Konuşma eğitimi olmadan uygarlık ve demokratikleşme olmaz. Bunun içindir ki Batı’da ilk ve ortaokullarda ‘Konuşma Sınıfları’ bulunmaktadır. Bu sınıflarda teyp, video, mikrofon, kürsü vb. konuşma eğitiminde kullanılacak araç gereçlere yer verilmektedir (Yalçın, 2002, s.164). Konuşma becerisi gelişmiş kişiler, yakın çevrelerinden uzak çevrelerine kadar sağlıklı iletişim kurma konusunda sağlıklı bireyler olarak ön plana çıkacaklardır.

Konuşmak düşüncenin bir ürünüdür. İnsanlar düşüncelerini ortaya çıkarmak için konuşma organlarını en iyi kullanmak mecburiyetinde kalırlar. Bu organlar vasıtasıyla fikirlerini, duygularını daha düzenli ve tesirli hale getirirler. Bunu sanat haline getiren insanlara hatip denir. Böylece güzel, tesirli, ahenkli konuşan kimselere saygı duyarlar. Bu kimseler, bilgi ve kabiliyetlerini dil vasıtasıyla ortaya koyarlar (Çatıkkaş, 2001, s.226).

Konuşma, insanın toplumsal hayatında başarı ya da başarısızlığını belirleyen temel faktörlerden biridir. Konuşma günümüzde demokratik hayatı oluşturmada önemli bir faktör olduğu gibi demokratik bir toplumda vazgeçilmeyecek en temel bireysel hak ve görevdir (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2007).

Günlük yaşamda başarı ya da başarısızlıkların temelinde konuşma yeteneği önemli bir yer tutar. Başarılı öğrenciler incelendiğinde bu öğrencilerin konuşma yeteneği

yönünden diğer öğrencilere göre önemli üstünlükleri vardır. Bu durum okulda böyle olduğu gibi iş ve toplum hayatında da böyledir. Hayatta başarılı olmuş birçok insanın geçmiş yaşamları incelendiğinde, bu insanların başarısında konuşma gücü ve yeteneğinin önemli rol oynadığı görülecektir (Çelenk, 2007, s.150).

İnsanlar, doğuştan gelen bir konuşma yeteneğiyle dünyaya gözlerini açarlar. Konuşma yeteneği doğuştan gelir fakat kişinin düzgün ve doğru konuşabilmesi okul hayatında alacağı konuşma eğitimine bağlıdır. Eğitim kurumlarındaki konuşma derslerinin genel amacı, öğrencilere duygu, düşünce, gözlem, hayal ve isteklerini dil kurallarına uygun ve etkili biçimde anlatma becerisi kazandırmaktır (Özby, 2005, s.121).

Eğitimin önemli hedeflerinden biri öğrencilere konuşma becerilerini kazandırmaktır. Türkçe eğitiminde yazma, dinleme ve okumanın dışında kazandırılacak diğer temel beceri konuşma becerisidir.

Bireylerin birlikteliğinin gücü ancak farklı yapıların, düşüncelerin uyum içerisinde bir arada bulunabilmesiyle mümkündür. Uyum içerisinde birlikte yaşayabilmek de ancak konuşma becerisini geliştiren, sağlıklı iletişim kurabilen bireylerin yetiştirilmesiyle mümkündür. Bu açıdan bakıldığında konuşma becerisi dikkatle üzerinde durulması, eğitimin her aşamasında geliştirilmesi gereken bir beceridir.

Toplumunu oluşturan bireyler kendilerini ne kadar doğru ve etkili ifade ederse kurulan iletişim o kadar güçlü olacaktır. Son yıllarda konuşma alanında yapılan çalışmaların yoğunluk kazanması da konuşma becerisinin toplumların gelişmesinde en önemli faktörlerden biri olduğunun göstergesidir.

Bu çalışmada, beşinci sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi konuşma becerilerinin ne düzeyde olduğu ve konuşma becerilerinin öğrencinin cinsiyetine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, var olan durumu saptamayı amaçladığından genel tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir. Tarama modeli, geçmişte veya hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan kişi, olay, olgu, durum veya nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya, betimlenmeye çalışılır (Karasar, 2002, s.77).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2011-2012 eğitim öğretim yılında, İstanbul ili Avrupa Yakası'nda bulunan devlet okullarında öğrenim gören 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini belirlemek için oranlı küme örneklemini kullanılmıştır. Üst sosyo kültürel düzeyi temsil ettiği düşünülen Bakırköy ilçesi, orta sosyo kültürel düzeyi temsil ettiği düşünülen Bahçelievler ilçesi ve alt sosyo-kültürel çevreyi temsil ettiği düşünülen Bağcılar ilçesinden ikişer tane devlet okulu ve her okuldan da yansız olarak ikişer sınıf seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini bu devlet okullarında öğrenim gören 469 beşinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin konuşma becerilerini belirlemeye yönelik olarak “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek ile ilgili maddelerin oluşturulmasında konuşma becerisi ile ilgili literatürde yer alan kitaplar ve makaleler incelenmiştir. 5. Sınıf Türkçe Programı'nda yer alan “Konuşma” öğrenme alanı ile ilgili toplam 52 kazanımın hepsi incelenmiştir. Bu ölçeği sınıf öğretmeninin her bir öğrencisinin konuşma becerisini ayrı ayrı dolduracak olmasının, uygulamada sıkıntı yaşanmasına yol açabileceği düşünülmüş ve bu kazanımların sınırlandırılması yoluna gidilmiştir ve 35 maddeli bir ölçek taslağı hazırlanmıştır. Bu ölçek taslağı öğretmenlere öğrencilerinin eğitim süreci boyunca konuşma becerilerini değerlendirmeleri amacıyla doldurtulmuştur. Pilot uygulama sonucunda toplamda 105 öğrencinin konuşma becerisi değerlendirilmiştir. Bu verilerle ilgili SPSS paket programı kullanılarak ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

“Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nin iç tutarlık güvenilirliğini belirlemek üzere testin tamamı için total Cronbach Alpha değeri $\alpha=988$ olarak hesaplanmıştır.

Ölçekte iki faktör bulunmuştur. İlk faktör toplam varyansın %44,69'unu, ikinci faktör %33,04'ünü açıklamaktadır. Özdeğerlerin açıkladıkları birikimli varyans miktarı, toplam varyansın %77,72'sidir (Vatansever Bayraktar, 2012, Bkz. EK-2).

Döndürülmüş Faktör Matrisi Tablosu'nda, rotasyonlu (dönüşümlü) faktör yükleri hesaplanan maddelerin yapılan analizler neticesinde ölçeğin 33 maddeden ve 2 boyuttan oluştuğu görülmektedir (Vatansever Bayraktar, 2012, Bkz. EK-2). Dönüşümlü faktör yüklerinden faydalanılarak faktörlerdeki maddelerin taşıdıkları anlam dikkate alınarak 1.

boyut için; öğrencilerin sözlü ifade becerilerini ölçmeye yönelik maddeler içerdiğinden *kendini sözlü olarak ifade etme* ve 2. boyut için öğrencilerin konuşma kurallarını değerlendirmeye yönelik maddeler içerdiğinden *konuşma kurallarını uygulama* isimleri verilmiştir. Geliştirilen bu ölçeğin “**Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği**” olarak adlandırılmasına karar verilmiştir.

“Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nin iç tutarlık katsayıları oldukça yüksek bulunmuştur. 1. alt boyut olan “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” için Cronbach alpha değeri $\alpha=.987$ ve 2. alt boyut olan “Konuşma Kurallarını Uygulama” için $\alpha=.964$ olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Öğrencilerin konuşma becerilerinin ne düzeyde olduğunu belirlemek için ölçeklerden aldıkları puanların aritmetik ortalama ve standart sapmaları belirlenmiştir. Öğrencilerin konuşma becerilerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Tablo 1. Öğrencilerin Konuşma Becerileri Düzeylerine Yönelik Genel Ortalamalar

Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği	Maddeler	N	X	Ss
Kendini Sözlü Olarak İfade Etme	21	469	3,80	1,082
Konuşma Kurallarını Uygulama	12	469	3,82	1,072
Genel Toplam	33	469	3,81	1,077

Tablo 1’e göre öğrencilerin “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” ve “Konuşma Kurallarını Uygulama” alt boyutlarından oluşan “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nden aldıkları puanların genel ortalaması $X=3.81$ ile göreceli olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” boyutunun ortalaması $X=3.80$ ve “Konuşma Kurallarını Uygulama” boyutunun da $X=3.82$ ile göreceli olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” Alt Boyutu ile İlgili Genel Ortalamalar

Kendini Sözlü Olarak İfade Etme Alt Boyutu	Maddeler	N	X	Ss
Kendini Sözlü Olarak İfade Etme	1.	469	3.69	1.09
	2.	469	3.66	1.09
	3.	469	3.83	1.08
	4.	469	3.73	1.13
	5.	469	3.75	1.11
	6.	469	3.67	1.10
	7.	469	3.87	1.03
	8.	469	3.89	1.07
	9.	469	3.93	1.07
	10.	469	4.24	0.95
	11.	469	3.91	1.01
	12.	469	3.74	1.09
	13.	469	3.71	1.10
	14.	469	3.87	1.05
	15.	469	3.90	1.08
	16.	469	3.64	1.10
	17.	469	3.70	1.10
	18.	469	3.89	1.04
	19.	469	3.64	1.12
	20.	469	3.74	1.09
	21.	469	3.85	1.10
Toplam			3.80	1.08

Tablo 2’ye göre ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin konuşma becerileri “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” boyutu açısından “Konuşmak için hazırlık yapar.” maddesi için $X=3.69$; “Konuşma yöntemini belirler.” maddesi için $X=3.66$; “Yeni öğrendiği kelimeleri konuşmalarında kullanır.” maddesi için $X=3.83$; “Bilgi vermek amacıyla konuşur.” maddesi için $X=3.73$; “Konuşma amacını belirler ve dinleyicilere ifade eder.” maddesi için $X=3.75$; “Sorgulayarak konuşur.” maddesi için $X= 3.67$; “Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü olarak ifade eder.” maddesi için $X= 3.87$; “Kelimeleri yerinde ve anlamına uygun kullanır.” maddesi için $X=3.89$; “Konuşmalarında sebep sonuç ilişkileri kurar.” maddesi için $X=3.93$; “Kendini, ailesini ve çevresini tanıtır.” maddesi için $X= 4.24$; “Konuşmasında söz varlığını kullanır.” maddesi için $X=3.91$; “Konuşmasında yardımcı fikirleri ve destekleyici ayrıntıları vurgular.” maddesi için $X= 3.74$; “İkna edici konuşur.” maddesi için $X=3.71$; “Üstlendiği role uygun konuşur.” maddesi için $X= 144; 3.87$; “Bildiği şiirleri topluluk önünde okur.” maddesi için $X=3.90$; “Konuşmalarında farklı düşünmeye

yönlendiren ifadeleri kullanır.” maddesi için $X= 3.64$; “Konuşurken dinleyicilere sorular sorar ve sorulara cevap verir.” maddesi için $X= 3.70$; “Konuşmalarında yaşantısından ve günlük hayattan örnekler verir.” maddesi için $X=3.89$; “Konuşmasında ana fikri vurgular.” maddesi için $X= 3.64$; “Kendine güvenerek konuşur.” maddesi için $X=3.74$; “Dinleyicilerle göz teması kurar.” maddesi için $X=3.85$ oranında bir beceri düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. “Kendini, ailesini ve çevresini tanıtır.” maddesi $X=4.24$ ile en yüksek aritmetik ortalamaya sahiptir. “Konuşmalarında farklı düşünmeye yönlendiren ifadeleri kullanır.” ve “Konuşmasında ana fikri vurgular.” maddeleri $X= 3.64$ ile en düşük aritmetik ortalamaya sahiptir.

Ayrıca konuşma becerilerinin “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” boyutuna yönelik genel ortalamanın $X=3.80$ ile göreceli olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin kendilerini sözlü olarak ifade etmelerinin iyi düzeyde olması onlara olumlu bir sınıf ortamı yaratılarak konuşma becerilerinin desteklenmesine, bunun yanı sıra aile içinde de kendilerini sözlü olarak ifade etmelerine fırsatlar sunulmasına, cesaretlendirilmesine, konuşma heveslerinin kırılmamasına bağlanabilir. Akıcı, anlaşılır bir konuşma becerisine sahip olmada kendini sözlü olarak ifade etme becerisi konuşan ve dinleyen arasında önem taşır. Öğrenciler kendisini, ailesini, çevresini, yaşadıklarını, gördüklerini anlatmaya meraklı olurlar; öğretmeni, arkadaşları ve ailesi tarafından dinlenilmek isterler ve kendini sözlü olarak ifade etmek için can atarlar. Olumlu bir sınıf ortamında konuşma esnasındaki cesareti, hevesi kırılmadan dinlenen öğrenci kendini sözlü olarak ifade etmeye istekli olacaktır. Aynı tutumun ailesinde de sergilenmesi gerekir. Başlangıçta konuşma hataları yapılsa bile, konuşmanın sonunda bu hatalar güzel bir dille düzeltilirse, öğrencilere yeterince konuşma fırsatları tanınırsa kendilerini başarılı bir şekilde sözlü olarak ifade edebilecekleri söylenebilir. Tüm bunlardan hareketle öğrencilerin “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nin “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamasına göre yüksek düzeyde çıkması doğaldır.

Tablo 3. Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin “Konuşma Kurallarını Uygulama” Alt Boyutu ile İlgili Genel Ortalamalar

	Konuşma Kurallarını Uygulama Alt Boyutu	Maddeler	N	X	Ss
Konuşma Kurallarını Uygulama		22.	469	3.76	1.11
		23.	469	3.76	1.09
		24.	469	3.93	1.06
		25.	469	3.86	1.04
		26.	469	3.93	1.04
		27.	469	3.80	1.07
		28.	469	3.73	1.10
		29.	469	3.84	1.04
		30.	469	3.75	1.06
		31.	469	3.74	1.09
		32.	469	3.82	1.07
		33.	469	3.86	1.08
		Toplam			3.82

Tablo 3’e göre ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin konuşma becerileri “Konuşma Kurallarını Uygulama” boyutu açısından “Akıcı konuşur.” maddesi için $X=3.76$; “Düşüncelerini mantıksal bütünlük içinde sunar.” maddesi için $X=3.76$; “Kelimeleri doğru telaffuz eder.” maddesi için $X=3.93$; “Konuşmalarında önem belirten ifadeleri kullanır.” maddesi için $X=3.86$; “Bilgi edinmek amacıyla sorular sorar.” maddesi için $X=3.93$; “Konuşmalarında beden dilini kullanır.” maddesi için $X=3.80$; “Konuşmasını, konuşma içeriğini ve konuşma ortamını değerlendirir.” maddesi için $X=3.73$; “Konuşmalarında karşılaştırmalar yapar.” maddesi için $X=3.84$; “Sesine duygu tonu katar.” maddesi için $X=3.75$; “Topluluk önünde konuşur.” maddesi için $X=3.74$; “Konu dışına çıkmadan konuşur.” maddesi için $X=3.82$; “Konuşmalarında destekleyici ve açıklayıcı örnekler verir.” maddesi için $X=3.86$ oranında bir beceri düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. “Kelimeleri doğru telaffuz eder.” ve “Bilgi edinmek amacıyla sorular sorar.” maddeleri $X=3.93$ ile en yüksek aritmetik ortalamaya sahiptir. “Konuşmasını, konuşma içeriğini ve konuşma ortamını değerlendirir.” maddesi $X=3.73$ ile en düşük aritmetik ortalamaya sahiptir.

Ayrıca konuşma becerilerinin “Konuşma Kurallarını Uygulama” boyutuna yönelik genel ortalamanın $X=3.82$ ile göreceli olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Bu bulgu öğrencilerin Türkçe dersine giren sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin konuşma kurallarını uygulamaları ile ilgili alıştırmaya ve faaliyetleri hassas bir şekilde yürütmeye çalıştıkları; öğrencilerin hatasız ve akıcı konuşmaya istekli davranmaları

şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca öğrencilerin çevresindeki etkili güzel ve akıcı konuşma yapan kişileri dikkatlice dinleyip onları örnek alarak kendilerinin uygulamaya koymaya istekli ve meraklı olmalarına bağlanabilir.

Dülger (2011) tarafından hazırlanan “Konuşma Becerisinin İlköğretim Öğrencilerine Öğretimi Üzerine Bir İnceleme” adlı araştırma sonucuna göre ilköğretim 6-8.sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6-8. sınıf) Öğretim Programı’nda belirtilen konuşma becerisi kazanımlarını uygulayabilme becerilerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Arhan (2007) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre Türkçe öğretmenlerinin %47.5’i 6. sınıfa yeni başlayan öğrencilerin konuşma eğitiminde başarı durumlarını sınırlı görmektedir. %40.6’sı ise başarı durumlarını yetersiz görmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Konuşma Becerilerinin Farklılaşma Durumunu Gösteren Mann- Whitney U Testi Sonucu

Konuşma Becerileri	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kendini Sözlü Olarak İfade Etme	Erkek	215	212.41	45669.00	22 450	.001
	Kız	254	254.12	64546.00		
Konuşma Kurallarını Uygulama	Erkek	215	216.73	46598.00	23 380	.007
	Kız	254	250.46	63617.00		
Toplam Puan	Erkek	215	213.84	45975.50	22755.500	.002
	Kız	254	252.91	64239.50		

Tablo 4’te araştırmaya katılan 215 erkek ve 254 kız öğrencinin “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nin “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” ve “Konuşma Kurallarını Uygulama” alt boyutları ve ölçekten alınan toplam puanlarına ilişkin Mann-Whitney U testi sonucu görülmektedir. Bu sonuca göre kız ve erkek öğrencilerin “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nin “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($U=22450$; $p<. 01$). Aynı şekilde “Konuşma Kurallarını Uygulama” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında da anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($U=23 380$; $p<. 01$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, kızların hem “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” hem de “Konuşma Kurallarını Uygulama” alt boyutundan aldıkları puanların, erkeklerin puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nden aldıkları toplam puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($U=22755.500$; $p<.01$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, kızların konuşma becerileri toplam puanlarının erkeklerin konuşma becerileri toplam puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Kızların, konuşma becerilerinde erkeklerden daha iyi oldukları söylenebilir.

Bu durum kızların erkeklere göre boş zamanlarında okumaya karşı daha çok ilgi duymalarına dolayısıyla çok okudukça daha fazla kelime ile tanışıp konuşurken bu kelimeleri kullanması, akıcı bir üslup kazanması kızların konuşmasının erkeklerden daha iyi olmasına bağlanabilir. Aynı zamanda kızlar erkeklere göre daha erken yaşlarda konuşmaya başlamakta, sesleri düzgün telaffuz etme bakımından daha üstün durumda bulunmaktadır. Ayrıca kızlar daha hızlı algılayabilirler (Terman ve Tyler, 1954; Akt. Güler v.d. 2005). Bazı araştırmalar ilk dil gelişiminde, konuşma miktarı, konuşmada kullanılan kelime çeşidi, cümlenin gramer yönünden doğruluğu gibi konularda kızların erkeklerden ileride olduğunu göstermiştir (Demirel, 2003).

Gerek kızların erken yaşlarda konuşmaya başlıyor olması, gerek okumaya karşı ilgi duymaları ve erkeklere göre daha çok vakit ayırmaları, daha hızlı algılamaları kızların konuşma becerilerinin erkeklerin konuşma becerilerinden daha iyi olmalarına sebep olmuş olabilir.

Sonuç

Araştırma sonucunda öğrencilerin “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nden aldıkları puanların genel ortalamalarına göre konuşma becerilerinin göreceli olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nin “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” ve “Konuşma Kurallarını Uygulama” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamasına göre göreceli olarak yüksek düzeydedir. Kızların “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nden aldıkları toplam puanlar, erkeklerin konuşma becerileri toplam puanlarından daha yüksektir. Kızların “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nin hem “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme”, hem de “Konuşma Kurallarını Uygulama” alt boyutundan aldıkları puanlar, erkeklerin puanlarından daha yüksektir.

Öneriler

Türkçe derslerinde öğrencilerin kendini sözlü olarak ifade etme becerilerini geliştirici çalışmalara bolca yer verilmelidir. Öğrencilerin konu dışına çıkmadan, konuyu saptırmadan ana fikri vurgulayarak, farklı düşünmeye yönlendirecek ifadeleri kullanmalarına fırsat verilmelidir. Türkçe derslerinde öğrencilerin konuşma kurallarını uygulama ile ilgili faaliyetlere ve geliştirici çalışmalara bolca yer verilmelidir.

Kaynakça

- Ağca, H. (1999). *Sözlü Anlatım*. Ankara: Gündüz Eğitim.
- Arhan, S. (2007). “Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim Okulları İkinci Kademedeki Konuşma Eğitimi (Ankara ili örneği)”. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çatıkkaş, A. (2001). *Örnekleli-Açıklamalı Yazılı ve Sözlü Anlatım Kılavuzu*. İstanbul: Alfa.
- Çelenk, S. (2007). *İlkokuma Yazma Programı ve Öğretimi*. Ankara: Maya.
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. Ankara: PegemA.
- Dülger, M. (2011). “Konuşma Becerisinin İlköğretim Öğrencilerine Öğretimi Üzerine Bir İnceleme”. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Güler, A., Eren A. ve Karabacak K. (2005). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Detay.
- Kalaycı, Ş. (2008). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil.
- Kantemir, E. (1997). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Engin.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Öz, F.(2005). *Uygulamalı İlkokuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Anı.
- Özbay, M. (2005). “Sesle İlgili Kavramlar ve Konuşma Eğitimi”. *Millî Eğitim Dergisi*, 168, 116-125.
- Taşer, S. (2000). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Papirüs.
- Temizyürek, F., Erdem. İ. ve Temizkan. M. (2007). *Konuşma Eğitimi*. Ankara: Öncü.
- Ünalın, Ş. (2007). *Sözlü Anlatım*. Ankara: Nobel.
- Vatansever Bayraktar H. (2012). *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmeni Ve Ebeveyni İle Olan İletişimleri İle Türkçe Dersi Konuşma Becerileri Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri: Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ.
